

4 Historická podoba

ZAHRADY KOLEM ROKU 1920,
fotografie z archivu rodiny Gérola Déteindre

Přibližná podoba spodní části zahrady, tzv. **parteru, okolo roku 1770**. Zahrada byla rozdělena cestami na menší záhony v pravidelném geometrickém uspořádání. Záhony, tzv. broderie, ohraničoval lem z drobných květin nebo oblíbeného stále zeleného zimostrázu (buxusu). Na středy záhonů byly použity v kombinaci s květinovými sestavami barevné písky, případně další barevné látky, drcené cihly (antuka), dřevěné uhlí, nebo jen černá zem, kterými byly tvořeny sypané vzory. Postranní záhony byly často již jednodušší, květinový lem doplnily pouze travnaté středy. Na přehlednou parterovou část navazovaly většinou vodní plochy, u nás centrální bazének se sochou Neptuna, a dále boskety, geometricky stříhané

keře, tvarované jako architektura. V naší zahradě se tvarované boskety vyskytují na terasách.

Do zahrad byly počátkem 20. století vysázeny **ovocné stromy**, které změnilly jejich charakter z okrasných na užitkové. Od roku 1997 zahrady procházejí již pravidelnou údržbou travnatých ploch, odstraněna byla v té době nežádoucí vegetace. V roce 2010 byla provedena první výsadba růží, v následujících letech výsadba dalších květin a keřů.

Historické fotografie zámku Stebník

TRADICE PĚSTOVÁNÍ CHMELE

Tradice pěstování chmele má ve zdejší krajině hluboké kořeny, **sahá až do 11. století**, což Žatecko činí jedním z nejstarších a nejvýznamnějších chmelařských center na světě. Zkulturněný chmel, pěstovaný na výrobu piva, se v průběhu 12.–14. století stal významnou plodinou zemí Koruny české. Roku 1265 udělil Přemysl Otakar II. Žatci městská privilegia. Za vlády krále Karla IV. došlo k rozmachu pěstování vysoce kvalitního českého chmele, jehož sáď bylo zakázáno vyvážet dokonce pod trestem smrti. Popis pěstování chmele nacházíme ve slavném překladu Mattioliho herbáře z roku 1562. Jako ochranu proti padělání vydává v 18. století Marie Terezie patent o povinnosti úředního pečetení a osvědčení původu chmele.

Důležitým mezníkem pro budoucí rozvoj českého chmelařství bylo **úplné zrušení roboty**. Tím se v roce 1848 stali poddaní právoplatnými občany a vlastníky půdy a měli možnost pěstovat chmel i na své půdě. Podíl tzv. vesnických chmelnic v Žateckém kraji postupně vzrůstal a v 60. letech 19. století dosáhl 80 % plochy všech chmelnic u nás. K tomuto vývoji přispívala skutečnost, že právě chmel patřil **k nejtýpčtější plodině malovýroby**.

Město Žatec bylo na konci 19. století živým a hospodářsky významným centrem severozápadních Čech. V Žatci bylo registrováno 161 firem, které se zabývaly prodejem chmele, a 53 balíren a skladů chmele, prosperovaly zde dva pivovary, například Dreherův exportní pivovar z roku 1898 byl přitom nejmodernějším v tehdejším Rakousko-Uhersku a fungoval až do roku 1946.

Za druhé světové války došlo k podstatné redukci výměry pěstovaného chmele. Tzv. protektorátní chmel se nesměl dovážet do Velkoněmecké říše. Plocha chmelnic v žatecké oblasti od roku 1938 do roku 1945 poklesla téměř o čtvrtinu z 8 756 hektarů na 6 682 hektarů. Ve 20. století se o rozvoj českého chmelařství nejvíce zasloužil šlechtitel Karel Osvald, který položil základy pro specializovaný chmelařský výzkum. Ještě v roce 1952 bylo možné v Československu pěstovat pouze chmel typu žatecký poloraný červeňák. Od roku 1987 se začínají pěstovat již nové hybridní odrůdy českého původu.

Interaktivní mapa chmelové krajiny